

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 6.

1878.

Inhalt: I. Bearbeitung wissenschaftlicher Fragen vom Jahre 1877: Po katerih pravilih naj ravna duhovni pastir z grešniki iz navade? — II. Erlass des Ministeriums für Kultus und Unterricht, betreffend die Enthebung der Reserve-Militär-Seelsorger und der vorübergehend dem Mannschafsstande angehörigen Priester bei Offiziers-Rapporten resp. Controlls-Berathungen. — III. Kundmachung des Finanzministeriums, betreffend die Einföhrung der Coupons der Obligationen bei den f. f. Steuerämtern. — IV. Erlass des f. f. Ministeriums des Innern, betreffend die Berichtigung der Matrizen über Requisitionen königlich ungarischer Behörden. — V. Konfurs-Verlautbarung. — VI. Chronik der Diöcese.

I.

Po katerih pravilih naj ravna duhovni pastir z grešniki iz navade?

Sv. Avguštin piše v knjigah izpovedovanj (Conf. lib. VIII. c. V. §. 1.): „Izdihoval sem vklenjen, pa ne z železjem drugih, ampak z lastno železno voljo. Volja v meni je bila podjarmljena od sovražnika, ki je iz nje skoval verigo in me je vklenil. Iz spridene volje namreč rodilo se je hudo poželenje, in ko sem poželenju stregel, spočela se je huda navada, in ker se hudi navadi nisem ustavljaj, postala je iz nje huda sila. In ž njimi me je držala, kakor s skupaj skovanimi členi, zato sem jo tudi verigo imenoval — terda sužnost povitega“. In zopet pravi: „Slišal sem Božji glas in čutil želje poboljšanja, ali stare navade in grešne sladnosti so me nazaj vlekle in vpile: Avguštin, ali nas res hočeš zapustiti?“

Pri preroku Jeremiju pa beremo: „Če more zamorec svojo kožo spremeniti ali pard svoje maroge, tedaj bote tudi vi mogli storiti dobro, ko se boste hudega navadili.“ (13, 23.)

Le-to odkritoserčno spoznanje sv. učenika in pa besede prerokove nam dovolj jasno spričujejo, kako resnični so pregovori: Navada je železna srajca, — consuetudo altera natura, — in Horacijev rek: Naturam furca expellas, tamen usque redibit. Iz njih se da pa tudi posneti, kako težavna je v resnici služba spovednikova, koliko učenosti in modrosti, serčnosti in poterpežljivosti mu je treba, da ne bode svetemu zakramentu nečasti, spovedancem pa velike dušne škode delal. Goreči in za večno zveličanje neumerljivih duš vneti spovedniki bi se serčno radi po cele ure in dneve težavnemu poslu žertvovali, da bi le gotovost imeli zastran podelitve sv. odveze, ki jo smejo le resnično skesanim in poboljšanim grešnikom dati. Pa v tej zadevi pridejo sem ter tje v ne majhne zadrege in pomislike, ker so grešniki, ki po svojem dušnem stanu opravičen strah in velik sum vzbujajo o pravem kesanju in tdnem sklepu poboljšanja, t. j., o tolikanj potrebni pripravi za sv. odvezo. Le Božja pomoč, na mravno vedo zastavljena načela in modra skušnja spovednika zamorejo obvarovati krive poti in za lastno ter svojih spovedancev večno zveličanje jako nevarnih krajin: preostroiti ali premehkosti. Spovednikom mora torej še posebno veljati nekoliko predrugačeno pesnikovo opominovanje: Vos exemplaria ss. Patrum diurna versate manu, versate nocturna.

Pridno premišljevanje ter branje knjig spisanih od skušenih bogoslovcev in mravnih učnikov, temeljito znanje mravne vednosti, stanovitna vaja v razvozlanji bolj zapletenih prigodkov in posvetovanje z modrimi spovedniki bode duhovna storilo zmožnega, spolnovati zlati nauk sv. Pavla: „Hic iam quaeritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur“. (1. Cor. 4, 2.)

Želeti je zelo, da bi med spovedniki večji enakost in edinstvo kraljevale pri ravnanji s raznimi verstami grešnikov, da, kar bi ta z velikim trudom pozidal, ne bi drugi lahko mišljeno zopet poderl. K takemu sporazumljenju in enakemu postopanju pa veliko pripomorejo ravno shodi in posvetovanja duhovnih pastirjev pa tudi izdelovanje v dejansko rabo segajočih tvarin, med katerimi pričujoče vprašanje zaseda prav važno mesto; kajti kolika razlika se kaže pri voditvi te verste grešnikov med terditvijo janzenistov, da se mora stanovitno sv. odveza odrekati spovedancem kaki pregrešni navadi vdanim, dokler je niso popolnoma zaterli, in pa med napačno mehkostjo tistih spovednikov, ki slehernega grešnika, ne oziraje se na še tako močno vkoreninjene hude navade, hitro odvežejo.

Po kateri poti bo tedaj vestni spovednik moral hoditi in katerih pravil se deržati, da bo svojo trojno službo v spodbudo, ne pa v pogubo Kristusovega telesa opravljal?

Naj poprej mu mora jasen biti pomen navade in pa v čem se ta loči od povračljivosti.

Navada sploh se pridobi s stanovitno vajo v tem ali onem delu, v tej ali oni čednosti, pa tudi z večkratnim ponavljanjem ene in ravno tiste pregrehe. V katerikoli reči se pa človek pridno vadi, v tisti si prilasti neko urnost, ročnost in lahkoto, da potem tisto delo s posebno spretnostjo in z veseljem opravlja, tisto hudo pa pri vsaki skušnjavi in dani priliki ponavlja. Pervikrat je človeku težko greh storiti, ker se mu vest ustavlja, drugič mu je že lažje, ker ga je manj sram in mu je že vest bolj oglušela, in tako s številom grehov raste tudi lahkota in prederznost v grešenju; od tod pride grešna navada.

Grešna navada nam torej zaznamva posebno lahkoto v grešenju pridobljeno z večkratnim ponavljanjem ene in ravno tiste pregrehe; ali grešna navada je z večkratnim ponavljanjem istega greha pridobljena posebna lahkota ali nagnjenje, ravno tisti greh zopet storiti.

Po tej razlagi so grešniki iz navade tisti grešniki, ki so si z večkratnim ponavljanjem ene in ravno tiste pregrehe naklonili posebno lahkoto ravno to pregreho že pri majhni skušnjavi zopet storiti.

Moč in vkoreninjenost grešne navade ste toliko večji: a) kolikor dalj časa ji je kdo vdan; b) kolikor bolj pogostoma je ravno tisti greh v teku malo časa ponavljal; c) kolikor bolj je v njem npravno čutilo zadušeno, volja oslabiljena in so razun domišljije in volje tudi celo telesni udje k spolnovanju posebnih pregreh nagnjeni.

Kolikokrat mora biti greh ponovljen, da se sme imenovati greh iz navade, se ne more za vse prigodke enako določiti, ker nekteri več lahkote v grešenju pridobijo, če so ga, na priliko, le trikrat ali štirikrat, kakor drugi, ki so ga večkrat storili. Torej bi se duhovni pastir motil, ko bi vsacega imel že za grešnika iz navade, ki je kak greh večkrat storil; ali pa, ko bi vselej mislil, da tisti ni grešnik iz navade, ki je še le trikrat ali štirikrat grešil.

Ozir je tedaj imeti na kalino grešnikovo in na moč nagnjenja k grehu, ki je bil večkrat storjen. *Advertatur hic, quod quinque vices in mense jam possint malum habitum constituere in aliquo vitio peccati externi, modo inter ipsas aliquod intervallum intercedat, et in materia fornicationis, sodomiarum et bestialitatum multo minor numerus habitum queat constituere: qui v. g. semel in mense fornicaretur per annum, habituatus dici posset.* (Lig. h. ap. tr. ult. n. 9.)

V oziru ponavljanja ste si grešna navada in povračljivost podobne, dasiravno so sicer gotova znamenja, po katerih se ločite druga od druge. Povračljivi grešniki so namreč tisti, ki so se svojega greha pri eni ali več spovedih že spovedovali, so tudi potrebno podučevanje prejeli in se poboljšati obljubili, pa so vendar ravno tisti veliki greh zopet storili. Pri bogoslovcih stare šole zastoj išemo izrazov, kakor so: *habituatus, recidivus, consuetudinaris, occasionarius*. Frassinetti terdi, da je veliko delo sv. Tomaža Akvinskega — t. j. njegovo „*Summa theol.*“ — prebral, pa najdel nikjer ni omenjenih besedi. Učeniki npravne vede 16. in 17. veka so pa že kaj natanko opisali pomen besede „*recidivus*“. Po njih razlagi je „*recidivus*“ ali povračljiv tisti, ki po storjenem sklepu poboljšanja in po več spovedih vedno en in ravno tisti greh ponavlja — in sicer toliko — ali pa še celo večkrat, kakor popred. „*Recidivus is est ac dicitur apud theologos morales — pravi Andreucci — qui idem peccatum mortale pergit committere post propositum emendationis, postque plures peractas confessiones eodem vel majori numero lapsus*“. Ti torej niso ostali pri besedni razlagi, ampak so njen pomen omejili, ker po besedni razlagi je povračljiv vsakteri, ki po spovedi zopet greši, naj že bo, da zelo ali malo prelomi kako zapoved, ali da ravno tisti greh ponovi, ali pa drugzega stori.

Po mnenji starejih učnikov se le tisti v polnem smislu imenuje „*recidivus*“, pri katerem se nahajajo tile pogoji: 1) ni že povračljiv grešnik tisti spovedanec, ki je en- ali drugikrat po spovedi v tisti greh padel, ampak tirjajo k temu, da je po več spovedih bolj pogostoma grešil; 2) je k povračljivosti potrebno, da ponavlja ravno tiste smertne grehe, ki se jih je že popred spovedoval, in nikakor ne zadostuje, da je le odpustljive grehe delal, ali pa nov smertni greh storil. Kardinal Lugo (de Poenit. disp. 14. n. 166.) piše: „*Frequens reincidentia in eadem peccata post multas confessiones absque ulla emendatione*.“ Quando theologi morales tractant de recidivis, pravi Gobat (Theol. experim. tr. 7. c. 16. n. 518.), loquuntur solum de iis recidivis, qui idem peccatum mortale pergunt committere, etiam post propositum emendationis, postque plures confessiones, ut exprimit I. Sanchez, Lugo, Lessius, Filliuccius. Ako si je tedaj spokornik le nekoliko za poboljšanje prizadeval, in se je število storjenih grehov — če tudi le za spoznanje — zmanjšalo, ni nič več povračljiv v strogem pomenu te razlage.

Če vse to povzamemo, se po nauku starejih bogoslovcev k zaumenu povračljivosti tele reči zahtevajo:

1) *frequens relapsus post plures confessiones*; 2) *relapsus in ejusdem speciei peccata*; 2) *defectus omnis, etiam inchoatae, emendationis*.

S temi besedami pa zamorejo tudi tisti grešniki zaznamovani biti, ki so sužnji kake zastarane hude navade, ki jih gospoduje in vedno v poprejšnje grehe nazaj vleče; ravno zato se pa pri teh učениkih pogosto oba izraza spojena nahajata, in drug za drugega rabita, tako da sta pri njih „*recidivus*“ in „*consuetudinarius*“ enacega pomena. Gury naravnost uči, da stareji pisatelji nobenega razločka niso delali med izrazoma „*consuetudinarius*“ in „*recidivus*.“ V nekem smislu je to tudi resnično, ker vsak grešnik iz navade, kateri že spovedani greh zopet stori, je povračljiv; toda nikakor ne gre, da bi se vsak povračljiv spovedanec zaradi ponavljanja ravno tistega greha že grešnik iz navade smel imenovati, ker se iz ponavljanja samega še ne more in ne sme sklepati na še gospodujočo navado: n. pr. se o takem, ki je pred kakimi 3 meseci prešestoval, med tem časom pa hude skušnjave in vabljenja že večkrat premagal in se je skerbno odtegoval priložnostim, že ne sme več trditi, da je grešnik iz navade, dasiravno je bil pred tem časom tej hudobiji zelo vdan in je tudi res večkrat grešil. Posamni padci v poprejšnje grehe, katerih je le velika sila skušnjave in oslABLJENA volja kriva, niso več zanesljivo znane grešne navade, ki bi še terpela, ampak ti padci, da se bodo smeli kot nasledki navade smatrati, morajo biti združeni s posebno lahkoto, dopadanjem in veseljem nad tisto pregreho, v katero grešnik zaradi tega tudi res pri vsaki le količjak vabljeni skušnjavi in dani priliki privoli. Tisti človek torej, ki prostovoljno in z dopadanjem greh ene in tiste verste ponavlja, in tudi, kolikorkrat se mu ugodna priložnost ponudi, v njej lahko in brez upora — in če se to le nekterikrat v letu zgodi, greši, zasluži ime grešnika iz navade.

Poznejši bogoslovci, od 18. stoletja naprej, so pa že pomen „*recidivus*“ razširili ter imenujejo po besedni razlagi sploh vsacega grešnika, ki je po spovedi več — ali pa tudi samo enkrat v ravno tisti greh zopet zabredel.

„*Recidivus est ille*, — pravi Ligvori de Poenit. n. 459 — *qui post confessionem in eadem peccata relapsus est*.“ Ni pa ravno toliko na tem, ali je bil padec bolj ali manj pogosten, kakor piše Skavini (de Sacram. Poen. n. 413). „*Recidivus est ille*, *qui post confessionem in eadem culpam eodem vel fere eodem modo relapsus est*.“ Toda razloček se kaže bolj v znanstvu, kakor v vaji, kjer se ti z onimi zastran ravnanja in odvezovanja grešnikov iz navade in pa povračljivih še precej vjemajo, dasiravno Ballerini v svojih opazkah k Gury-tu skuša dokazati, da so Ligvori in njegovi verstniki pravila starejih učениkov npravne vede meni nič tebi nič na svoj predrugačeni razumek povračljivih obračali. Ali to očitanje se mora kot neopravičeno odbijati in je to res tudi storil pisatelj v Rimu l. 1870 na svetlo danega dela: „*Confessionis tituli Doctoris in honorem S. Alphonsi Mariae Liguorio*“, v katerem zavrača Ballerinitove opazke, in med drugim pravi, da se stareji bogoslovci „*toto coelo potius a thesi P. Ballerini, quam a thesi s. Alphonsi*“ oddaljujejo. Tudi Wesselack, najnovejši nemški predstavljavec Gurytove npravne vede, je ravno te misli, ko piše: „*Nauk sv. Alfonza se, kakor se vidi, lahko s splošnimi nazori učениkov zedini*. Znamnja namreč, ktera on nenavadna imenuje, niso kaj različna od onih, ki je drugi med redna in navadna štejejo. Iz vsega tega je tedaj razvidno, da sv. Alfonz z novejšimi bogoslovci vred nič drugega ne tirja, kar so zahtevali že tudi stareji, namreč zadostna znamnja resnične pokore, zadostivna v oziru okoliščin, večkratnega padca, lenobe, lahkomisljenosti itd. kakor se že smejo ali za gotova ali verjetna sprejeti.“

Da se sv. Alfonz s starejimi, kar stvar samo zadeva, bistveno strinja, nam kažejo njegove lastne besede in ravnanje. Razlagi razumka „*recidivus*“ on precej dostavi vprašanje, ali more povračljiv grešnik odvezan biti, ali ne? Ko je potem navedel vpervo tisto premehko pravilo, po katerem bi taki spovedanec moral odvezan biti vselej, kadar k spovedi pride, in ko je taisto kot napačno zavergel, temu koj ravno nasprotno misel preostrih učениkov naznani, ki take grešnike odvezati prepovedujejo, dokler niso skoz dalj časa z oestro pokoro svojega spreobrnjenja zagotovili, in potem priporoča med obema krajinama srednjo pot hoditi, ktero imenuje naj bolj splošno mnenje veljavnih učениkov. Pa že koj pri tem priporočevanju in vterjevanji poprej dani razumek povračljivega grešnika omeji in bolje določi privzemši si še hudo nagnjenje (*habitus pravus*), ki se s ponavljanjem pridobi. On piše: „*Peccator recidivus rediens cum eodem habitu pravo non potest absolvi, nisi afferat extraordinaria signa suae dispositionis*.“ In ko se opravičuje zastran večega zahtevanja od taci grešnikov, pravi, da se to mora zgoditi zavoljo opravičenega dvoma nad njih potrebno pripravo: „*Etenim, cum poenitens iam fuerit in alia confessione admonitus, et eodem modo reinciderit, nullumque ad se emendandum conatum adhibuerit, eadem suspicio antiquae recurrit*.“

Sv. Alfonz in novejši bogoslovci so nadalje velik korak storili v нравni vedi s tem, da so jeli razločevati med povračljivim grešnikom in grešnikom iz navade; razložek, ki ga poprejšnji niso poznali ali vsaj ne tako strogo delali. Novejši učeniki pa vselej natanko ločijo med obema, in prvi zaznamva tacega grešnika, ki ga popisuje popred po sv. Alfonzu in drugih dana razlaga besede „*recidivus*“; grešnik iz navade pa je po njih nauku tisti človek, ki je posebni gotovi greh tako pogostoma ponavljal, da se mu je takorekoč priljubil in se ga je s tem do terdega navadil, da je poželenju vselej ustregel, vendar se ga iz raznih vzrokov ali nikoli ni spovedal, ali pa po spovedi ni več vanj padel. Gury to takole po sv. Alfonzu razlaga: „*Consuetudinarium, prout distinguitur a recidivo, iuxta recentiores dicitur ille, qui contraxit habitum alicuius peccati, in quod tamen nondum post confessionem sit relapsus. Recidivus vero vocatur ille, qui habitum contraxit, et post confessionem in idem peccatum relabitur.*“

Prav dobro pojasnuje ta razložek Benger v svojem pastirstvu, kjer pri popisovanju povračljivega grešnika ne omenja le poprejšnje spovedi, ampak posebno poudarja pri njej dane nauke, opominjevanja, svarjenja in nagibovanja volje k zvestemu posluževanju potrebnih pomočkov. Po njegovem razlaganju je grešnik iz navade tisti spovedanec, kateri še nikoli pri kaki spovedi ni bil zaradi tega ali onega greha, ki mu je zelo vdan, podučen in posvarjen, ker se ga že koj od začetka ali ni spovedal, ali pa ga je pravil le „*mutastemu*“ in premehkemu spovedniku, ki družega ni znal, kakor svojo roko povzdigniti k odvezovanju, in ga je torej brez daljšega preiskovanja njegovega vestniga stanu odvezoval. Povračljiv pa se imenuje tisti grešnik, ki je že večkrat kake grešne navade se spovedoval, potrebno podučevanje in posvarjenje prejel in je tudi gotovo poboljšanje obljubil, pa se vendar v kljub vsemu temu v stare grehe povernil.

Zastran odvezovanja grešnikov iz navade naj služi to le splošno pravilo sv. Ligvori-ja: „*Consuetudinarium intelligitur hic, qui prima vice suum pravum habitum confitetur, et iste bene potest absolvi, etiamsi nulla emendatio praecesserit, modo eam serio proponat,*“ ut cum sententia communissima dicit Croix l. 6. p. 2. n. 1820.

In kardinal de Lugo (de Poenit. disp. 14. sect. 10. n. 166.) piše: „*Doctrina communis est et vera, si sacerdos hic et nunc non obstante consuetudine praeterita iudicet, poenitentem habere verum dolorem et propositum non peccandi, posse eum absolvere, quia dispositio sufficiens est dolor et propositum praesens, non emendatio futura: atque ita poterit absolvi, licet iudicetur relapsurus.*“

Ravno tako tudi sv. Frančišek Salezijan meni, da se sme grešnikom iz navade sveta odveza podeliti, ako razodevajo resnično kesanje zavoljo Božjega razžaljenja in imajo terden sklep, Boga nič več ne razžaliti. Take misli je tudi sv. Leonard Portomavriški, ki pravi, da se grešniku iz navade sme sveta odveza podeliti, ako ga ni še noben spovednik zavoljo njegovega žalostnega stanja posvaril, in ako po spovedniku podučen obljubi svoje življenje poboljšati in naloženo pokoro zvesto opraviti.

Merodajne so v tej zadevi tudi sploh o odvezi izrečene besede rimskega katekizma: „*Si audita confessione (sacerdos) iudicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam nec in detestandis dolore poenitenti omnino defuisse, absolvi poterit.*“ „Beseda „*omnino defuisse*“ je vsega pomislila vredna,“ pravi sv. Alfonz Ligvori.

Grešna navada pa, če se je spovedanec pervikrat spoveduje, po mnenji sv. Alfonza nikakor ni znamenje grešnikove nepriprave, tudi celo v tem primerljivi ne, ko bi bila tudi noter do spovedi terpela. Spovednik mora namreč, da sme komu odvezo podeliti, нравno gotovost imeti o njegovi dobri pripravi. Pri prvi spovedi pa ni težko si take gotovosti pridobiti, ker še noben veljavni sum za nasprotno misel ne govori, in ker tudi grešnik iz navade pri vsem nagnjenju k grehu, ki je neizogibljiv nasledek večkratnega ponavljanja, z Božjo pomočjo zamore imeti resnično kesanje in terden sklep poboljšanja. Ako tedaj tak grešnik iz lastnega nagiba brez vnanje sile k spovedi pride, in svojo notranjo pripravo po zunanje vsaj s tem razodeva, da podučevanje in svarjenje ponižno in zvesto posluša, zraven pa tudi obeta, da se bo nasvetovanih pomočkov vestno in pridno posluževal, ga sme spovednik praviloma brez odloga odvezati.

Spreobrnjenje takih nesrečnežev, zlasti, ako so že dalj časa v grešni navadi preživeli, je sicer res zelo težavno, vendar pa nikakor ni nemogoče, naj bi bila grešna navada še tolikanj vkoreninjena. Navada ali prav za prav nagnjenje k grehu ostane pri človeku še po njegovem spreobrnjenju; toda k predrugačenju naše volje zado-
stuje le en trenutek, tako rekoč, le en žarek milosti Božje, ko je pa za popolno odstranjenje pregrešne navade treba mnogoletnega trudapolnega prizadevanja. V tem obziru prav primerno pravi sv. Janez Krizostom: „*Temporis moram non quaero, sed animi correptionem.*“ Ravno tako govori sv. Alfonz Ligvori: „*Quoties poenitens affert*

vera signa doloris et propositi, toties bene poterit absolvi.“ K podelitvi svete odveze, uči Suarez, zadostuje, ako se more sklepati, da je spokornika za sedaj volja greha se ogibati.

Motijo se torej, ki terdijo, da spovednik grešnika iz navade ne sme odvezati, če že naprej previdi, da se bo v svoj greh zopet povernil. Da se namreč odveza veljavno prejme, je dovolj, da se grešnik svojih storjenih grehov resnično kesa in ima terden sklep, v prihodnje ne več grešiti. To notranjo pripravo pa more imeti tudi tak grešnik, od katerega se že naprej ve, da ga bo sila hudega nagnjenja zopet v greh spravila. „Non est necessarium“, pravi Reuter, (Neoconf. n. 33.), „ut confessarius judicet, poenitentem nunquam esse relapsurum; sed satis est, ut prudenter judicare possit, eum hic et nunc verum dolorem firmiterque propositum habere et spem emendationis vere fundatam facere. In his enim vera sinceraque conversio consistit.“ — Tako govori tudi Suarez: „Non est necessarium, confessarium persuasum habere vel probabiliter opinari, poenitentem perseveraturum esse; sufficit, si prudenter putet, ipsum hic et nunc paratum esse ad vitandum peccatum.“ — „Qui scit infirmitatem humanam, inconstantiam hominis, qui eodem die, aliquando eadem hora omnino contrarie animo affectus est, facile intelliget, non repugnare sententiae probabili et prudenti, quam confessarius de dispositionibus actualibus quoad sacramentum recipiendum fert, eundem simul praevidere, poenitentem etiam brevi ejusdem peccati reum fore.“ — „Lubrica est natura humana“, pravi sv. Janez Krizostom, „cito decipitur, sed cito a fraude se expedit, et sicut confestim cadit, ita confestim erigitur.“ (Adhort. ad Theodorum lapsum. l. 11. n. 2.)

Torej piše pisavec „Heiligung des Priesters“: „Dobro pomisli, da zakrament svete pokore obrodi dvojni poglobitni sad: posvečujočo milost, koja poprejšnje grehe zbrise in grešnika opraviči, in posebno milost, koja mu služi v pomoček, da se prihodnjih grehov lože varuje in se v stare nazaj ne poverne. Ta dvojni sad mora spovednik pred očmi imeti, da se dosežejo dobroti namenji, zavoljo katerih je Zveličar ta zakrament postavil. Skerbno tedaj preiskuj sedanjo pripravo spokornikovo, in glej, če njegova volja storjene smertne grehe zares in odkritoserčno studi in sovraži; če ima terden sklep se jih po vsaki ceni in vsaki čas varovati in je torej pripravljen se v ta namen potrebnih pomočkov posluževati. To je poglobitna priprava, ki je pred zakramentom potrebna. Da bi pa bila grešna navada ne le zmanjšana, ampak že popolnoma odpravljena, in da bi se grešnik nič več nazaj ne povernil, to je, da bi v resnici vse zadržke premagal, ne le danes ali jutri, ampak cele mesce in leta, ta stanovitnost ni priprava, ki je že naprej za sveti zakrament potrebna, ampak je velikoveč njegov sad. To stanovitnost, to popolno in obstoječe popljšanje mora spokornik Bogu obljubiti ter upati, da jo bo s pomočjo njegove milosti, ktero mu bode Bog vsled moči tega zakramenta v pravem času podelil, in s svojim lastnim sodelovanjem tudi dosegel. Ali ta stanovitnost, še enkrat rečemo, ni priprava, ki je že poprej za zakrament potrebna, ampak je velikoveč njegov sad. Ako imaš tedaj ta zakrament za sodbo, ne odvezuj tistega, ki se v ničemur ne popljša; ako pa imaš zakrament kot pomoček in branilo za prihodnost, ne zahtevaj že sedaj sadu, to je stanovitnosti v dobri volji, popolnega popljšanja slabe navade in zmage vseh skušnjav.“

Vendar nobenega pravila ni brez izjeme; in tako zamorejo tudi pri tej verstki grešnikov nastopiti okoliščine, ktere spovedniku svetvajo ali naravnost veleajo, spovedancu odložiti ali celo odreči odvezo, dasiravno starejši učeniki terdijo, da se spovednik tega pomočka kot silo ostrega sme poslužiti le tedaj, kadar nikakor ne more skleniti pametne sodbe o potrebni pripravi.

Skavini uči: „Semper ac confessario positive non innotescit, poenitenti omnino non defuisse dolorem, ipsum absolvere potest.“

Sv. Tomaž Akvinski pa pravi: „Dicendum, quod majus remedium praebetur contra peccata vitanda ex gratia, quam ex assuetudine nostrorum operum.“

Zato mora spovednik, preden komu odvezo odloži ali odreče, dobro preiskati in prevdariti vestni stan spokornikov, ne pa, kadar se nam predstavi kak grešnik iz navade, ga koj brez premislika kot še nepopljšanega odpoditi. Take graja kolonijški pokrajni zbor: „Quum vero aliqui non satis dispositi ad sacrum tribunal accesserint, confessarius nolit credere se muneris sui partes explevisse, si poenitentes hujusmodi sine absolutione dimittat: ipse potius eos disponere satagat, ne videlicet absolutione acerbe negata cadant animo et a sacramentis abstineant.“ Če pa pri vsem prizadevanji in pri vsej skerblijivosti ne more gotovosti zastran potrebne priprave dobiti, potem velja Ligvorijevo opominovanje: „Certum est, quod confessarius tenetur differre absolutionem, usque dum fiat moraliter certus de dispositione sui poenitentis.“ Ravno ta svetnik o Karolu Boromeju pravi: „Ideo bene docuit: Proroganda est absolutio eis, qui a multis annis in iisdem peccatis perseverarunt, nec ut emendarentur, laborarunt.“ Dasiravno po terditvi učnikov ponovljeni padci niso gotovo znamenje grešnikove nepriprave, vendar če se jim še

zunanje merzlo obnašanje pridruži, obujajo v spovedniku opravičen sum, kakor piše sv. Tomaž Vilanovljan: „Ad veram poenitentiam requiritur propositum verum et firmum non redeundi. Quod utique non est in illis, qui tam facile, tam leviter, tam cito relabuntur. Et licet in confessione dicant, quod vere proponunt, non credas, qui decipiunt se ipsos“.

Sicer te besede zadevajo povračljive grešnike iz hudobije, kateri že spovedani greh ravno tako ali skoraj ravno tako ponavljajo brez posebnega znamenja resničnega poboljšanja. Takim se vé, mora spovednik odvezo odložiti zaradi zelo dvomljive priprave, dokler dejanskega poboljšanja ne pokažejo. Ta odlog vendar ne sme predolg biti, da nad svojim poboljšanjem ne obupajo, in zadostuje, če greh ni z vnanjo priložnostjo sklenjen, 8—10 dni, k večjemu se sme raztegniti na 20 dni. V tej zadevi pravi sv. Ligvori: „Quot miseros ipse cognovi, qui ob denegatam absolutionem se deiecerunt in desperationem et per plures annos a sacramentis aversi aberraverunt;“ kar, se ve, le velja, ko bi se z njimi neprevidno in terdo ravvalo.

Sploh pa se mora reči, da učniki npravne vede skoraj soglasno tudi pri grešnikih iz navade sem ter tje priporočajo odlog odveze, posebno taki, ki so zelo vajeni bogokletstva, preklinovanja in lahkomišljenega priseganja. Gury piše: „Potest tamen differri absolutio consuetudinario, licet dispositus videatur, etiam sine eius consensu, quoties confessarius prudenter iudicabit, dilationem poenitenti utilem futuram esse.“

V kratkem je cel nauk zadevajoč odvezovanje taci grešnikov v le tih besedah Azorijevih zapopaden: „Si nunquam est admonitus, absolvi a peccatis iure potest . . . Idem iuris est, si alioquin admonitus, studii, curae et laboris aliquid adhibuerit ad eam (consuetudinem) depellendam. Si tamen ter quaterve ac saepius etiam admonitus, nihil in ea re studii et operae posuerit, etsi absolutio simpliciter deneganda non sit, videtur tamen ad tempus differenda, ut operae aliquid interim in id conferat; nisi justa alioquin causa subsit, qua statim a peccatis absolvi queat.“

In sv. Ligvori tudi pravi: „Imo meo iudicio tenetur (scil. differre absolutionem), quando iudicat tale remedium esse necessarium vel utile saluti sui poenitentis.“

Zlasti je potrebno, kakor pravi sveti Alfonz Ligvori, odvezo odložiti, kadar je grešna navada zelo vkoreninjena, da se spovednik prepriča, se je li spokornik vestno posluževal nasvetovanih pomočkov, in da grešnik dobi večji stud nad poprej privajenim grehom. Tudi je dobro to storiti, kadar se spokornik prav velikih grehov obtoži, ako več let že velikonočne spovedi ni opravljal, in se (dobro pomni!) ni bati, da bi grešniku iz navade tako ravnanje spovednikovo serčnost vzelo, ali pa, ko bi se spokornik ne mogel tako kmali k ravno tistemu spovedniku, do kterege ima morebiti posebno zaupanje, poverniti, ali pa, kadar bi odlog odveze grešniku iz navade veliko škodo na duši napravil, kakor v smertni nevarnosti, ali pa, kadar ima kak zakrament prejeti.

Iz cele te obravnave previdimo, kako nezasluženo in krivično je očitanje, da so bili stareji učniki npravne vede premehki v ravnanji z grešniki iz navade, sv. Alfonz pa preoster. Oni imajo, kadar priporočajo odvezo, v mislih posebno grešnike povračljive iz slabosti, katerim se vselej odveza sme podeliti, ako njih priprava sicer ni dvomljiva in vzrok povračevanja ni vnanja priložnost, ktera se ve mora pred odvezo odpravljena ali vsaj v daljno spremenjena biti. Ako je pa povratek v greh provzročen od notranje slabosti (nečistih misel, jeze, oskrunovanja samega sebe) se mora odveza praviloma podeliti, ker taki zelo pomoči sv. zakramentov potrebujejo, da zamorejo hudo nagnjenje premagati. „Saepe iuvat — pravi Croix — relapsis absolutio, tum ob auxilia gratiae, quae confert sacramentum et quibus potest muniri absolutus, quia pia exercitia ab efficacitate sacramenti habebunt maiorem vim, eruntque Deo gratiora et efficaciora, utpote facta ab amico Dei; et ex institutione Christi inheret eis maior vis satisfactoria; tunc etiam spes est usurum ferventius mediis praescriptis; nam dilatio multos offendit, quia non redeunt, sed redduntur obdurati.“ Po njih nauku mora spovednik, kakor pri odvezovanji sploh, tako tudi pri teh grešnikih pameten vzrok imeti soditi, da je spokornik hic et nunc dobro pripravljen in sv. odveze vreden; v nasprotnem primerljivi ga pa ne sme ne nepogojno, ne pogojno odvezati. Če tudi tista znotranja slabost, iz ktere povračevanja izvirajo, spovednika straši in se boji, da bi spovedanec zopet ne padel, vendar povratek sam na sebi nikakor spovedniku ni zadosten vzrok soditi, da spokornik v tem trenutku, ko se spoveduje, ni pripravljen. Ako si spovedanec od tretje ali četrte spovedi sem kar nič ni prizadeval odstraniti navado, premagati skušnjave, odpraviti notranjo slabost, ako nasvetovanih pomočkov se kar nič ni posluževal, je molitev in pogosto prejemanje sv. zakramentov opuščal, se mora spovednik po nenavadnih znamenjih spokornosti ozirati, ki njegov pameten dvom o nepripravi odženejo. Če pa tudi téh ne najde in je sicer drugo obnašanje spovedančevo sumljivo, pa njegovemu zaterjevanju, da se kesa in poboljša, ne sme verjeti in mu tudi sv. odveze ne dati; kar nam poterdí 60. od Inocencija XI.

zaverženi stavek: „Poenitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturae aut ecclesiae, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere et proponere emendationem.“

V oziru ravnanja z grešniki iz navade v spovednici, se razločujejo tri verste spovedancev: a) taki, ki zastran svoje navade v nevednosti žive in se ne zavedo, da je njih stan tako nevaren. Taki se zelo prestrašijo, ko podučenje prejmejo, ki so precej pripravljeni posluževati se pomočkov, izmed katerih je pogosto preje-manje sv. zakramentov nar boljše po rimskem obredniku: „In peccata facile recidentibus utilissimum erit consulere, ut saepe, puta, semel in mense, vel certis diebus solemnibus confiteantur.“ Tudi postanejo večkrat maloserčni, da jih je treba spodbadati k stanovitnosti in k zaupanju na Božje usmiljenje in vsegamogočnost, ki njega, ki si resnično za spreobrnjenje prizadeva, nikoli ne zapusti. Zlasti naj jih opominja, da, ko bi tudi po nesreči v greh padli, naj nikar ne obupajo, ampak naj koj popolnoma kes obude, in terden sklep ponove, ter kar pred morejo zopet k spovedi pridejo, da se tako večkratne povernitve v greh obvarujejo. b) Tem zelo enaki so tisti, katerih navada še le malo časa terpi in so tudi dobre volje, mehkega serca, in željni spokorjenja. Ali nar večji težave prizadevajo: c) tisti zastarani in lahkomisljeni grešniki iz navade, ki so že vsi oterpnjeni. Te je treba z vsemi mogočimi strašnimi resnicami o peklu, sodbi, večnosti, neumerjočnosti človeške duše pretresati in jim živo pred oči postavljati nevarnost večnega pogubljenja, če si za poboljšanje z vso močjo ne bodo prizadevali. Pri takih se mora tudi z odlogom ali celo z odreko odveze poskušati.

II.

Erlaß des hohen k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 23. Mai 1878 Nr. 7289, betreffend die Enthebung der Reserve-Militär-Seelsorger von dem persönlichen Erscheinen bei Offiziers-Rapporten, und der vorübergehend dem Mannschaftsstande angehörigen Priester bei den Controlls-Versammlungen.

Anlässlich des Einschreitens eines bischöflichen Ordinariates um Enthebung der Reserve-Militär-Seelsorger von dem persönlichen Erscheinen bei Offiziers-Rapporten, hat das k. k. Reichskriegsministerium mit Erlaß vom 9. April 1878, Z. 1733, Abth. 9, dem k. k. Landesvertheidigungs-Ministerium eröffnet, daß in Gemäßheit seines Erlasses vom 20. Juli 1872, Z. 4786, Abth. 1, alle als Religionslehrer an öffentlichen und mit dem Öffentlichkeitsrechte ausgestatteten Unterrichtsanstalten (einschließlich der Volksschulen) verwendeten Militärgeistlichen in der Reserve über Ansuchen ihrer vorgesetzten Behörden vom Erscheinen bei den Hauptrapporten enthoben sind.

Diese Begünstigung erscheint dem k. k. Reichskriegsministerium vollkommen hinreichend und allen Forderungen der Billigkeit entsprechend; beinahe sämtliche Militärgeistliche in der Reserve können daran Theil nehmen, denn die weitaus größere Anzahl derselben ist eben in der Seelsorge und sonach als Religionslehrer an den bezeichneten Unterrichtsanstalten verwendet, — jene wenigen Geistlichen aber, auf welche die Anwendung dieser Bestimmungen nicht zulässig ist, befinden sich entweder in günstigeren Stellungen oder können sonst ohne besondere Schwierigkeiten den Hauptrapporten bewohnen.

Gleichzeitig hat das k. k. Reichskriegsministerium diese Begünstigung auch auf jene wehrpflichtigen Geistlichen, welche vorübergehend dem Mannschaftsstande angehören und bis zu ihrer Ernennung zu Militär-Geistlichen in der Reserve zum Erscheinen bei den Controlls-Versammlungen verpflichtet sind, ausgedehnt und sämtliche Ergänzungs-Bezirks-Commanden dießfalls angewiesen.

In Folge Note der hochlöblichen k. k. Landesregierung für Krain vom 9. Juni 1878, N. 3903, wird von dieser sowohl den Militär-Geistlichen als auch den vorübergehend dem Mannschaftsstande angehörigen Priestern zugestandenem Begünstigung die hochwürdige Diözesangeistlichkeit hiemit in Kenntniß gesetzt.

III.

Kundmachung des Finanzministeriums vom 18. Juni 1878, betreffend die Einlösung der Coupons der Obligationen der einheitlichen Staatsschuld, der Goldrente-Obligationen und der Obligationen der Lotterie-Anlehen vom Jahre 1854 und 1860.

Die Einlösung der Coupons der Obligationen der einheitlichen Staatsschuld und der auf Grund des Gesetzes vom 18. März 1876 (R. G. Bl. Nr. 35) hinausgegebenen Goldrente-Obligationen wird künftighin unter den mit §. 4

der Kundmachung vom 28. December 1868 (R. G. Bl. Nr. 158) beziehungsweise §. 4 der Kundmachung vom 27. Jänner 1877 (R. G. Bl. Nr. 8) für die Einlösung solcher Coupons bei den dort bezeichneten k. k. Landescaffen festgesetzten Modalitäten auch bei sämtlichen k. k. Steuerämtern der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder stattfinden.

Unter denselben Modalitäten werden fortan die Coupons der Lotterie-Anlehens-Obligationen der Jahre 1854 und 1860 auch bei den in der oben erwähnten Kundmachung vom 28. December 1868 bezeichneten k. k. Landescaffen und bei sämtlichen k. k. Steuerämtern der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder eingelöst werden.

IV.

Erlaß des k. k. Ministeriums des Innern, ddo. 24. Jänner 1878, B. 18327, betreffend Berichtigungen, Abänderungen und Zusätze in den Matriken über Requisition königlich ungarischer Behörden.

Aus Anlaß eines vorgekommenen Falles, daß sich von einer königlich ungarischen Gerichtsbehörde wegen Anmerkung der Auflösung des Ehebandes im Trauungsbuche unmittelbar an das betreffende evangelische Pfarramt in der diesseitigen Reichshälfte gewendet wurde, fand sich das königlich ungarische Justizministerium über Ansinnen des k. k. Ministeriums des Innern bestimmt, mit Rundschreiben vom 12. Dezember 1877, B. 16028, sämtliche Gerichtshöfe des Landes anzuweisen, Requisitionen, die irgend welche Berichtigungen, Abänderungen und Zusätze in den Matriken der österreichischen Länder bezwecken, in Zukunft nicht direkte an die einzelnen Pfarrämter, sondern an die bezüglich die diesseitige politische Landesstelle und zwar im Wege des königlich ungarischen Justizministeriums zu richten.

Hievon werden die Pfarrämter mit dem Beifügen in Kenntniß gesetzt, die ungeachtet der vorerwähnten Anordnung allenfalls an sie gelangenden Ansinnen der erwähnten Art abzulehnen und Matriken-Berichtigungen nur über die ihnen im Wege des fürstbischöflichen Ordinariates zukommenden Weisungen vorzunehmen.

V.

Konkurs-Verlautbarung.

Die Pfarre Nesselthal im Dekanate Gottschee ist durch Todesfall in Erledigung gekommen und wird dieselbe unterm 28. Mai d. J. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Gesuche sind an Seine Durchlaucht den hochgebornen Herrn Karl Wilhelm Fürsten von Auersperg, Herzog von Gottschee etc. zu stilisiren.

Durch Verleihung der Pfarre St. Marein an den Herrn Pfarrer Andreas Drobnic ist die Pfarre Grafenbrunn im Dekanate Feistritz in Erledigung gekommen und wird dieselbe unterm 18. Juni d. J. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Gesuche sind an die hohe k. k. Landesregierung für Krain in Laibach zu stilisiren.

Die Pfarre Nova Oselica, im Dekanate Lack, wird wiederholt zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Gesuche sind an die hohe k. k. Landesregierung für Krain zu Laibach zu stilisiren.

VI.

Chronik der Diöcese.

Herr Jakob Rus, Pfarrdechant in St. Martin bei Littai, hat auf die ihm verliehene Pfarre St. Marein resignirt.

Herr Dr. Georg Sterbenc wurde für die von ihm bisher administrierte Pfarre Hrenovice präsentirt und darauf am 24. Juni d. J. kanonisch investirt.

Herr Barthlmä Kosec, Pfarrer in St. Veit bei Zirkniz, wurde für die Pfarre St. Cantian bei Auersperg präsentirt.

Dem Herrn Josef Belar, Pfarrkooperator in Flödnig, wurde die Pfarre Hotedersica verliehen.

Herr Franz Zagar, Pfarrkooperator in Sostro, wurde als Administrator der Pfarre Javor im Dekanate St. Marein angestellt.

Herr Anton Tramte, Pfarrkooperator in St. Ruprecht wurde als solcher nach Seisenberg überseht.

In den Verband der Laibacher Diöcese wurden aufgenommen die zwei Herren: Ferdinand Kogej, D. R. Ordenspriester und Pfarrkooperator in Möttling und Josef Močilnikar, Triester Diözesanpriester, welcher letzterer als Pfarrkooperator nach Mariathal defretirt wurde.

Gestorben ist am 9. Mai d. J. Herr Johann Olinic, Pfarrer in Nesselthal, welcher dem Gebete des Diözesanklerns empfohlen wird.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 24. Juni 1878.